

Vlaams
Parlement

vergadering **C111**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 24 januari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de relatie tussen archeologie en bodemsanering – 791 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitwerking van en rapportage over het archeologisch onderzoek in de O.L.V.-basiliek van Tongeren – 845 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over noodhulp voor Aleppo – 739 (2016-2017)	9
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie betreffende het ethisch verantwoord en duurzaam ondernemen, meer specifiek met betrekking tot de kledingproductie in het kader van het Bangladesh-charter – 808 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie betreffende het ethisch verantwoord en duurzaam ondernemen, meer specifiek met betrekking tot de kledingproductie in het kader van het Bangladesh-charter – 853 (2016-2017)	12
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitvoer van 'vuile' diesel naar Afrika – 816 (2016-2017)	19
VRAAG OM UITLEG van Karim Van Overmeire aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een arrest van de Raad van State rond de rol van de federale economische raadgevers – 821 (2016-2017)	23
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reorganisatie van het Departement internationaal Vlaanderen – 893 (2016-2017)	26

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de relatie tussen archeologie en bodemsanering – 791 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Güler Turan

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, Vlaanderen moet meer en meer inzetten op een slimmere benutting van de ruimte. In het recent goedgekeurde witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is de rode draad 'meer doen met minder': een hoger ruimtelijk rendement, verdichting en herbenutting van bestaande gebouwen en terreinen. Onder die terreinen vallen ook voormalige industriële sites. Die liggen vaak in de kern, waar veel mogelijkheden zijn voor herontwikkeling. Ik denk dan aan wonen, sport, recreatie en groen.

Jammer genoeg is de bodem van veel van die industriële terreinen vervuild. Dat maakt dat de herontwikkeling vaak lang duurt en ook veel geld kost. Het Bodemdecreet schrijft bij verkoop of herontwikkeling een bodemonderzoek voor, dat in bepaalde gevallen gevolgd wordt door een bodemsaneringsproject. Zo'n project worden onderworpen aan een openbaar onderzoek, een adviesronde. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) spreekt zich met een conformiteitsattest uit over de conformiteit van het geplande bodemsaneringsproject met de bepalingen van het decreet. Maar aangezien de vervuiling per definitie in de grond zit, kunnen we niet weten wat er aan de hand is. Het is een beetje zoals het topje van de ijsberg, een beetje ook zoals archeologie: ingrijpen in die bodem verstoort het bodemarchief. Daarover gaat mijn vraag.

Zo'n bodemsaneringsproject kan heel ingrijpend zijn. Delen van de bodem worden soms afgegraven en ofwel ter plaatse gesaneerd ofwel afgevoerd. Ik geef een paar voorbeelden. Bij het saneringsproject voor de herontwikkeling van de voormalige Bekaertsite in Zwevegem is ongeveer 40.000 kubieke meter aarde omgewoeld en gedeeltelijk afgevoerd. In mijn eigen stad, op Petroleum Zuid in Antwerpen, is er een volledig nieuwe ontwikkeling gepland, Blue Gate. Die ontwikkeling komt op een voormalig industrieterrein. In de jaren 60 zijn de bedrijven daar weggetrokken. Op het terrein is 110 hectare vervuilde grond achtergelaten. Het is de bedoeling om dat gebied een nieuwe invulling te geven. Het zou een hoogwaardig en duurzaam terrein moeten worden. Het hart van de Petroleumsite moet een nieuwe economische long worden voor Antwerpen. Daarin moet ook groen – niet alleen de partij van collega Caron, maar ook ander groen – een plaats krijgen.

Als we kijken naar de mate van vervuiling, dan is de kans groot dat ook daar, op dat terrein, veel grond zal worden afgevoerd. Het Onroerenderfgoeddecreet spreekt alleen van een archeologisch traject in het kader van een bouw- of verkavelingsaanvraag. Er wordt volgens mij nergens in het Erfgoeddecreet gesproken over bodemsaneringsprojecten. Volgens artikel 11.8 van het Vrijstellingenbesluit van 16 juli 2010, laatst gewijzigd 15 juli 2016, is er geen stedenbouwkundige vergunning nodig voor bodemsaneringsprojecten, en evenmin voor het afgraven van duizenden kubieke meter grond, voor zover het terrein achteraf maar weer opgehoogd wordt tot het oorspronkelijke maaiveld.

Minister, wat is de relatie tussen de archeologieregelgeving en bodemsaneringsprojecten?

Op welke manier wordt momenteel omgegaan met een mogelijk conflict tussen bodemsanering en archeologie?

Hoe kunnen we verkrijgen dat eventuele archeologie voldoende in kaart is gebracht bij bodemsaneringsprojecten met ingreep in de bodem?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega, gewoontegetrouw hebt u al heel veel toelichting gegeven in uw vraag.

Uit het Onroerenderfgoeddecreet vloeit inderdaad voort voor welke handelingen een bekrachtigde archeologienota nodig is. De essentie daarvan is dat het moet gaan om handelingen met ingreep in de bodem, maar waarvoor een stedenbouwkundige of verkavelingsvergunning nodig is. Als geen stedenbouwkundige of verkavelingsvergunning nodig is, zit je inderdaad buiten het toepassingsveld van de bekrachtigde archeologienota. Aangezien in de gevallen waarbij bodemsaneringswerken gebeuren waar geen stedenbouwkundige vergunning nodig is, het conformiteitsattest van OVAM wordt afgeleverd en dat geldt als stedenbouwkundige vergunning, zit je daar inderdaad met een toepassingsgebied dat er niet toe leidt dat daar een archeologienota nodig is.

Artikel 1.5 van hetzelfde Vrijstellingenbesluit zegt dat de bepalingen van dit besluit niet van toepassing zijn op handelingen waarvoor een milieueffectenrapport, een passende beoordeling of een mobiliteitsstudie moet worden opgemaakt. Bij die handelingen is een stedenbouwkundige vergunning wel vereist en zijn wel de bepalingen van het decreet van toepassing. Mijn excuses voor de techniciteit van mijn antwoord.

Er is momenteel dus geen wettelijke basis die de opmaak van een archeologienota verplicht maakt voor handelingen die vrijgesteld zijn van vergunning. Dat is trouwens niet enkel zo bij bodemsaneringsprojecten, maar ook bijvoorbeeld voor een aantal handelingen die opgenomen zijn in een goedgekeurd beheersplan op basis van de natuurwetgeving.

U weet dat we het hele Archeologiedecreet zullen evalueren en herbekijken. Dit zal daarbij ongetwijfeld aan bod komen. Ik geef u mee dat er tot nu toe in dezen geen politieke meerderheid is gevonden om hieraan inhoud en vorm te geven in de richting die u ongetwijfeld wenst, zoals ik uit uw vraag kan afleiden. Dit wordt mee opgenomen in de evaluatie van het decreet.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik vraag mij nog twee dingen af. Als een bodemsanering zo'n grote impact kan hebben op het bodemarchief, moeten we onze regelgeving dan niet bijsturen om in overeenstemming met het Verdrag van Valletta te zijn?

En – misschien een heel technische vraag – is het niet logischer om het archeologisch voortraject mee op te nemen in het kader van het plan-MER (milieueffectenrapport) in plaats van te wachten op de bouwvergunning?

Nu is een archeologienota pas verplicht bij vergunningsaanvragen, terwijl het misschien logischer zou zijn om het onderzoek te doen voor de grond een andere bestemming krijgt, dus bij de opmaak van het plan-MER of het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP), en daarna de grond vrij te stellen?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ik vind de vraag bijzonder interessant omdat de situatie niet zo eenvoudig is. Minister-president, misschien moet u, of wie daarvoor in de Vlaamse Regering bevoegd is, een klein vademecum tot stand

brengen. We hebben in de wetgeving verscheidene wijzigingen gekend. Op sommige ogenblikken weet men niet wat men moet doen om juist te doen. Vroeger deed men te weinig met de gronden, en vandaag doet men een beetje te veel. De communicatieve democratie moet overeind blijven. Men zegt dat men bezig is te doen wat men gaat doen.

Minister-president, zo ziet u ook de grote site in Kluisbergen ontstaan. U ziet, à peu près, van bij u de schouwen in Ruien die zullen worden gesaneerd. Het zou goed zijn indien men daarover duidelijk is en daarvan het belang onderstreept. Ook bij ons doet men archeologische werken. Men geeft 'explicatieven'. Maar het is zo moeilijk om de mensen wijs te maken dat men daar enkele dagen met een klein lepeltje bezig is. Men moet daar uitleggen dat dat voor de geschiedenis is en voor ons patrimonium. Men moet daar duidelijk over zijn en men mag daarin niet overdrijven.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, mijn waardering voor de aanpassing van het besluit en de bepalingen over archeologie die we eerder al hebben aangekaart.

Ik wil het niet politiek duiden. We moeten in alle eerlijkheid zeggen dat we in Vlaanderen over archeologisch onderzoek minder expertise en terreinkennis hebben dan pakweg voor monumentenzorg. Daardoor hebben we grote gebieden niet in kaart gebracht met vooronderzoeken en vergelijkend onderzoek, waardoor de inschatting van de kans op waardevolle archeologische vondsten nooit helemaal absoluut wetenschappelijk vaststaat. En daardoor ook hebben we nog heel veel werk met de afbakening van archeologische zones en sites.

Mijnheer De Croo, als dat werk in de komende jaren kan worden voortgezet zoals het nu bezig is, en hoe meer kennis van het terrein in Vlaanderen we hebben, hoe minder u de indruk zult hebben dat het nu te veel is en vroeger te weinig. Er zijn al een aantal gebieden afgebakend, ik heb daarover een tijd geleden nog een schriftelijke vraag gesteld.

Die kennis en opbouw zijn nodig. Maar ik wil onderstrepen, zoals u, minister-president, ook suggereert, dat mevrouw Van Werde gelijk heeft. Als je op grote terreinen een heel grote bodemverstoring doet zonder dat je ook maar één vooronderzoekje naar potentialiteiten moet doen, al is het maar een deskonderzoek, zou het jammer zijn dat je die sites verloren laat gaan. Mijnheer De Croo, ik pleit er dus niet voor om heel Vlaanderen aan archeologisch onderzoek te onderwerpen. Maar ik pleit ervoor om de wetenschappelijke kennis verder uit te bouwen, zodat we gericht maar dan ook sluitend voor wat betreft de potentieel waardevolle sites dit soort dingen niet laten gebeuren.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Van Werde, u stelt de pertinente vragen. Ik dacht dat ik er, na mijn technische uitleg, in essentie was op ingegaan. Dat is de hele vraag: of je daar ook een archeologienota op moet toepassen. We zullen daar rekening mee houden in de evaluatie. Dit zijn vragen die – geloof me vrij – vroeger ook aan bod zijn gekomen. Daar is nog nooit een politieke meerderheid voor gevonden. U hebt natuurlijk een punt. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Ik ken uw onvoorstelbaar voluntarisme ter zake, mijnheer Caron, maar ik vrees dat het ons niet effectief vooruit zal helpen. Maar u kunt proberen een aantal collega's hier te overtuigen.

Anderzijds wil ik, voor de collega's met terughoudendheid, toch beklemtonen dat we nu werkelijk de archeologienota en het besluit goed aangepakt hebben om het te beperken, en om meer van op de desk te doen en minder verstorend onderzoek te doen, om ervoor te zorgen dat de zaken sneller gaan, om goedkoper te zijn en het eenvoudiger te laten verlopen.

Mevrouw Van Werde, we zullen met die zaken rekening houden bij de evaluatie van het decreet.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik ben blij dat een aantal collega's vinden dat ik gelijk heb. Ik hoop dan ook een politieke meerderheid te vinden om een en ander bij te sturen, zodat rechtszekerheid en beveiliging van het archeologisch erfgoed kunnen worden gecombineerd met eenvoudige procedures.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitwerking van en rapportage over het archeologisch onderzoek in de O.L.V.-basiliek van Tongeren – 845 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Güler Turan

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Het verhaal van de basiliek van Tongeren is een pars pro toto. In deze tijden waarin Limburg wat meer aandacht moet krijgen in de brede culturele kringen verlenen we graag onze diensten aan de Limburgers.

De basiliek van Tongeren is al sinds 1936 als monument beschermd. In 2010 werd ook de omgeving als archeologische site erkend. Het is een van de meest waardevolle sites in Vlaanderen omdat zij een bouwhistorisch verleden heeft van in de Romeinse tijd tot de middeleeuwen. Een plek die ongeveer tweeduizend jaar een gelijkaardig religieus doel heeft gediend maar die op veel verschillende manieren bouwkundig werd ingevuld, is zeldzaam.

Sinds 1999 vonden er tal van archeologische opgravingen plaats in de basiliek. Dat gebeurde naar aanleiding van de vernieuwing van de vloerverwarming. Er werd een ondergrondse museumkelder ingericht. Het archeologisch onderzoek, dat al in 2008 werd voltooid, bracht aan het licht dat het kerkgebouw in oorsprong een 4e-eeuwse Romeinse basilica was en tot en met vandaag altijd een religieus gebouw is geweest, maar natuurlijk in de tijd ingrijpende veranderingen heeft ondergaan. Het is uniek en in wetenschappelijk opzicht buitengewoon belangrijk omdat het die tijdsspanne overbrugt.

Minister-president, naar aanleiding van de voorstelling van het publiksboek 'De Onze-Lieve-Vrouwbasiliek van Tongeren, een ontzettend lang verleden', uitgegeven bij het Davidsfonds, maakte u in februari 2014 bekend dat de Vlaamse overheid 1,3 miljoen euro extra heeft vrijgemaakt voor het wetenschappelijk onderzoek en de publicatie van de archeologisch vondsten. Dat is het aanknopingspunt met mijn vraag. Dit onderzoek, dat als onderzoeksproject in handen werd gegeven van het Agentschap Onroerend Erfgoed, moest tevens de leidraad vormen voor de aanleg van de museumkelder onder de basiliek. Dat is een logische samenhang der dingen. U maakte medio 2015 ook al bekend dat u meer dan 1 miljoen euro hebt vrijgemaakt voor de inrichting van deze museumkelder. Dat is de laatste fase van de restauratie van de basiliek.

Het unieke karakter van deze archeologische site staat buiten kijf. Het agentschap moet bij zo'n waardevolle site als archeologisch onderzoeker, zoals het agentschap van rechtswege ook wordt erkend, een voorbeeldrol spelen bij de publicatie van in dezen ook buitengewoon interessante archeologische resultaten.

Minister-president, u weet dat het nieuwe decreet bepaalt dat archeologen binnen de twee maanden een eerste archeologierapport moeten voorleggen, en binnen de twee jaar na het beëindigen van de opgraving een eindverslag – de heer De Croo zal dus nog een tijd moeten wachten op het rapport van zijn markt in Brakel.

De opgravingen zijn intussen negen jaar geleden voltooid. Het lijkt me billijk dat het agentschap, dat van rechtswege een erkend archeoloog is, een voorbeeldfunctie stelt en dus die onderzoeken afwerkt en publiceert. Ik kan begrijpen dat het over heel veel materiaal gaat en dat het niet altijd in de prioritaire schuif ligt, maar niettemin heb ik de volgende vragen.

Wat is de stand van zaken van dit voor Vlaanderen belangrijke onderzoeksproject?

Hoeveel van de 1,3 miljoen euro middelen die hiervoor werden vrijgemaakt zijn al besteed? Is er nog een deel van dat budget beschikbaar?

Waarom is er negen jaar na het beëindigen van het onderzoek in de basiliek, en drie jaar na de bekendmaking dat u 1,3 miljoen euro uittrekt voor uitwerking en publicatie door het agentschap, nog geen eindverslag gepubliceerd?

Welke impact heeft de laattijdige oplevering op de restauratie van de kelder en inrichting van een museumkelder?

Ik onderstreep dat ik deze vraag stel omdat ik dit een voorbeeldvraag vind voor gelijkaardig onderzoekswerk dat onder impuls van het agentschap wordt uitgevoerd. Ik zou heel graag een publicatiereeks over onze opgravingen zien ontstaan, zodat die kennis voor de samenleving ontsloten wordt.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Caron, momenteel zijn alle vereiste onderzoeken afgewerkt. Er is een wetenschappelijke analyse uitgevoerd van de voorradige data, een onderzoek dat veel verder gaat dan de basis-verwerking in de nieuwe regelgeving waarnaar u verwijst. Dit uitgebreide en specifieke wetenschappelijk onderzoek is zonder meer te verantwoorden door het, zoals u zelf ook aangaf, unieke karakter van de vindplaats.

Aan dit project hebben circa tachtig specialisten uit de meest uiteenlopende disciplines, zowel uit binnen- als buitenland, bijdragen geleverd. Het onderzoeksproject is momenteel afgerond en het rapport is klaar voor publicatie; ik kom daar nog op terug.

De som van 1,3 miljoen euro waarnaar u verwijst is het budget dat op het moment van de persmededeling al was vrijgemaakt en besteed aan het onderzoek. Deze middelen werden immers in 2011 ter beschikking gesteld voor het uitwerkingstraject dat liep in de periode 2011-2013.

Er was op het moment van de persmededeling dus geen nieuwe financiële injectie in het onderzoek, zoals in een aantal persberichten verkeerd gesuggereerd werd. Mijn persmededeling was juist en helder, maar werd niet correct weergegeven. In 2014 was het budget dus besteed en gebruikt om alle noodzakelijke wetenschappelijke informatie te verzamelen.

Dit onderzoek kreeg op het moment van de persmededeling een eerste ontsluiting in de vorm van een publieksboek. We hebben het hier bij ons, u hebt ernaar verwezen.

Er is na het persmoment geen extra budget vrijgemaakt voor onderzoek. Wel kende ik medio 2015 een erfgoedpremie van 1,03 miljoen euro toe aan de stad Tongeren voor de vijfde restauratiefase van de Onze-Lieve-Vrouwbasiliek in Tongeren waar ook de uitbouw van de museumkelder deel van uitmaakt.

Vooreerst dient vermeld dat de uitwerking van de opgravingsresultaten niet is gestart aansluitend op het afronden van het veldwerk in 2008, maar met het door mij speciaal daartoe beschikbaar gesteld budget in maart 2011. Het 'basiliek-project' is een project dat speciaal voor deze site bedacht en vormgegeven is, in een periode dat er in de regelgeving nog geen bepalingen waren over de eindverslaggeving bij archeologisch onderzoek. Ik heb een bijzonder gealloceerd budget vrijgemaakt. Dat maakte het mogelijk om het agentschap de specifieke opdracht te geven om alle archeologische opgravingen in en rond de basiliek van Tongeren uit te werken. Deze uitwerking houdt in dat het zeer uitgebreide en bijzondere archeologisch ensemble dat tot stand gekomen was tijdens die verschillende opgravingen vanuit verschillende invalshoeken en in zijn geheel werd onderzocht.

De wetenschappelijke publicatie die het resultaat is van dit onderzoeksproject is veel verregaander dan wat gebruikelijk is in een 'normaal' archeologisch project in Vlaanderen en ook veel uitgebreider dan wat in de nieuwe regelgeving verwacht wordt van een eindverslag. Een eerste uitwerking werd afgerond in maart 2013 en gepubliceerd in de vorm van een publiksboek in 2014. Dat is het eerste deel. Alle informatie is toen ook digitaal ter beschikking gesteld. De keuze om eerst dit boek uit te brengen, en daardoor de uitgebreide technisch-wetenschappelijke publicatie enigszins te vertragen, berustte op het feit dat de inrichters van de museumkelder informatie nodig hadden op een publieks-toegankelijk niveau, en op het inzicht dat het Vlaamse publiek, dat uitermate geïnteresseerd is – dat weet u – in de site, zo snel mogelijk toegankelijke informatie moest krijgen. Na de voorstelling van het publiksboek is alle aandacht gegaan naar de uitwerking van het omvangrijke wetenschappelijke rapport. Ik benadruk nog eens dat dit de volledige uitwerking omvat, van het archeologisch ensemble van een zeer zeldzame site.

Het zeer uitgebreide studieprogramma van de basiliekopgravingen, resultaat van een opgraving van uitzonderlijk cultureel en wetenschappelijk belang, vergde een zeer goed uitgestippelde verwerkingsfase en onvermijdelijk de nodige tijd.

Er is, zoals al gezegd, geen impact op de restauratie van de kelder en de inrichting van de museumkelder. Medio 2015 kende ik, zoals daarnet al aangegeven, een premie toe voor de vijfde restauratiefase.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Dank u, minister, voor de verduidelijking en de stappen die u gezet hebt. Ik ben er blij mee.

Ik verwees naar het nieuwe decreet, goed wetende dat het decreet er toen niet was. Ik weet ook heel goed dat dit archeologisch onderzoek zowel een kwantitatief als kwalitatief niveau is dat niet te vergelijken is met enig ander onderzoek dat ooit in Vlaanderen is gevoerd. Het is een lange tijd. Dan vraagt een mens zich af wat de stappen zijn.

Ik ben blij dat de publikskant er sneller komt dan de wetenschappelijke kant. Het levert toegankelijke informatie voor de inrichting van de museumkelder en het ontsluiten ervan. De heer De Croo heeft daarnet bewezen hoe belangrijk de ontsluiting en de inspanningen zijn.

Ik hoop dat er rond ander topwetenschappelijk en -archeologisch onderzoek van het agentschap een soort patroon ontstaat, een reeks van stappen. Het moet niet

allemaal op papier staan voor mij, maar ik hoop dat het materiaal allemaal toegankelijk wordt. Het zal onze kennis over ons verleden versterken, maar ook de kennis van onze archeologen om daar later mee aan de slag te gaan.

Minister-president Geert Bourgeois: Ter aanvulling, dit is het eerste van vijf boekdelen. (*Een kabinetsmedewerker toont het boek*)

Het gaat om omvangrijk wetenschappelijk onderzoek. Dit is uitermate goed gedocumenteerd. Het is ook belangrijk voor het draagvlak, want dat is een schitterende site. De publiekswerking is eerst gekomen; er komen nog vier delen van de wetenschappelijke publicatie van deze omvang. Het is een fantastisch, degelijk en uitgebreid onderzoek geweest.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over noodhulp voor Aleppo – 739 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Deze vraag dateert van een tijdje geleden en werd ingediend op 15 december. Het blijft een actueel onderwerp.

De aanleiding was de op 14 december geplande evacuatie van duizenden burgers uit het belegerde stadsdeel van Aleppo die om onduidelijke redenen niet is doorgegaan. Niemand van de 50.000 burgers kon vertrekken. Zowel het Syrische regime, de rebellen als enkele sjiitische fracties schoven de verantwoordelijkheid voor de mislukte evacuatie en de hervatting van het geweld op elkaar af. Wat dus wel doorging, waren de urenlange bombardementen.

De Russische president Poetin en de Turkse president Erdogan lieten weten de poging tot evacuatie snel te willen hervatten. Zij waren nauw betrokken bij de totstandkoming van het staakt-het-vuren. In een telefoongesprek spraken de twee blijkbaar af dat wapenbestand koste wat het kost moest worden gered. Rusland had echter het Syrische regime noch Iran betrokken bij de onderhandelingen. Die lagen dan dwars. We hebben het allemaal meegemaakt: de burgers die vastzaten, de ene die naar de andere wijst, gebrek aan huizen, burgers die buiten moesten overnachten.

Wat me vooral aanzette tot deze vraag waren de beelden van 15 december waarop de burgemeester van Oost-Aleppo de Europese staatshoofden en regeringsleiders opriep om de inwoners van zijn stad te redden. Brita Hagi Hasan slaakte voor het gebouw van de Europese Raad 'een laatste wanhoopskreet' om hulp te vragen.

Dat is de aanleiding waarom ik die vraag heb gesteld. Ik weet dat u niet zomaar rechtstreeks aan het buitenland bepaalde noodhulp kunt geven, minister-president, dat is aan regels onderworpen. De noodhulpkredieten die we in Vlaanderen hadden voor 2016 waren dan ook grotendeels uitgeput. Van het totale budget van 1.479.000 euro ging er al 600.000 euro naar het Central Emergency Response Fund (CERF), 479.000 euro naar het Malawi Humanitarian Response Fund, 200.000 euro naar Koerdistan, 100.000 euro naar hulp na de aardbeving in Ecuador en 100.000 euro voor het werk dat het Rode Kruis-Vlaanderen verricht in Haïti na de doortocht van orkaan Matthew. Al die dossiers waren elk op zich zeer waardevol om daar mensen te helpen.

Uit uw antwoord op een vraag om uitleg van 6 november betreffende het resterende budget voor noodhulp, bleek dat er nog een restant van 200.000 euro beschikbaar is op het variabel krediet. Voor dat budget zou momenteel een dossier worden uitgewerkt zodat het nog dit jaar toegekend kan worden voor het lenigen van de noden in Niger. Minister-president, u kunt misschien meteen een stand van zaken geven van dat dossier, want 2016 is al voorbij.

Voor de noodsituatie in Nepal ging 100.000 euro naar het Rode Kruis. Ook hebt u 100.000 euro extra vrijgemaakt voor het Consortium 12-12. Dat laatste budget kwam niet van het budget voor noodhulp, maar van het budget van het domein Kanselarij en Bestuur. Als ik dat zie, denk ik dat u misschien nog mogelijkheden hebt.

Minister-president, hebt u een oproep ontvangen voor noodhulp via de door ons erkende instellingen zoals het Rode Kruis, UNICEF, Caritas of een andere hulporganisatie? Ziet u mogelijkheden om hieraan tegemoet te komen, ook al is het budget voor noodhulp nagenoeg op, dat moet ik zelf toegeven? Welke rol ziet u de Vlaamse Regering spelen om enigszins tegemoet te komen aan de wanhoopskreet van de burgemeester van Oost-Aleppo? Ik denk niet dat de situatie daar vandaag zodanig verbeterd is dat we kunnen zeggen dat we daar geen rol meer kunnen spelen.

De voorzitter: Mp Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega, uiteraard is de situatie daar niet verbeterd. Volgens de informatie die wij hebben van Humanitarian Response Syria zijn er 2,8 miljoen mensen in nood in Aleppo. Dat is de situatie in Aleppo in Syrië, en bij uitbreiding in Irak.

Mijn departement Buitenlandse Zaken heeft mij meegedeeld, op basis van gegevens van het rapport van het Office for the Coordination of Humanitarian Affairs van 4 januari 2017, dat de evacuatie van 36.000 mensen uit Oost-Aleppo naar Idlib en de rurale omgeving van Aleppo op 22 december afgerond was. Er zouden nu naar schatting – maar wie kan dat bepalen – nog ongeveer 90.000 mensen van Oost-Aleppo in de stad zelf verblijven. De VN en humanitaire organisaties hebben nu toegang tot alle delen van Oost-Aleppo, op één buurt na. Ze kunnen de noden inschatten en humanitaire hulp verstrekken. Men heeft me ook meegedeeld dat de ravage in Oost-Aleppo erg groot is, maar dat weet u, dat kan iedereen zien. Ook nu het geweld gedeeltelijk gestopt is, is de ellende bijzonder groot. Er zijn overal ruïnes, brokstukken en oorlogsmunitie. De stabiliteit van de gebouwen is in het gedrang en er zijn waarschijnlijk nog mijnevelen en dergelijke. De VN en andere organisaties bereiken nu 400.000 mensen in Aleppo met hun humanitaire programma's, maar uiteraard zal de structurele heropbouw van de stad moeten gebeuren om op termijn de afhankelijkheid van die humanitaire hulp minder groot te maken of tot nihil te herleiden. Dat zal echter een werk van lange adem zijn.

Ik heb tot op heden geen nieuwe formele of concrete subsidieaanvragen voor noodhulp ontvangen van noodhulporganisaties. SOS Kinderdorpen had een project van 2015 niet kunnen realiseren door interne problemen met de Syrische partner. Dat was een project voor niet-begeleide kinderen in de kuststreek van Syrië. Dat had in januari 2015 van start moeten gaan, maar omdat het niet werd uitgevoerd wegens de problemen met de Syrische partner, had het departement het teruggevorderd om te vermijden dat er middelen verloren zouden gaan in 2015.

Maar begin dit jaar heeft het Rode Kruis aan mijn diensten informeel laten weten dat het nauw samenwerkt met zijn lokale afdeling, namelijk de Syrische Halve Maan, en dat die organisatie uiteraard dringend veel middelen nodig heeft om de logistieke verdeling van hulpmiddelen op het terrein te kunnen doen. De Syrische

Halve Maan doet als enige frontlijnoperaties, waardoor ze de meest kwetsbare mensen op het terrein kan helpen.

U hebt een overzicht gegeven van de steun die is verleend. Alle kredieten die ik ter beschikking had in 2016, heb ik ook uitgeput. Maar nu spreken we gelukkig al over een begroting 2017. U hebt aangehaald dat van de noodhulp 600.000 euro naar CERF gaat, dat op het terrein zeer snel grote hulp verleent. Het Rode Kruis, dat liet weten goed samen te werken met de lokale afdeling, liet ook weten dat die organisatie – hoe kan het ook anders – dringend middelen nodig heeft voor de logistieke verdeling van noodhulpmiddelen. Mijn diensten hebben geadviseerd om samen te werken met het Rode Kruis als de meest aangewezen partner voor de noodhulp nu. Ik heb het departement op basis van die informatie gevraagd om met het Rode Kruis een noodhulpdossier te laten uitwerken. Dat is ingediend, gisteren op 23 januari, bij de Inspectie van Financiën (IF). De effectieve toekenning van die middelen is een kwestie van dagen. Ze zullen zo vlug mogelijk verstrekt worden. Het gaat over een budget van 100.000 euro van het noodhulpkrediet.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord

Güler Turan (sp.a): Minister-president, dank u wel. Meer kan ik niet zeggen. Het is 100.000 euro die wij kunnen bijdragen. Als iedereen vanuit de hele wereld gehoor zou kunnen geven aan de noodoproep van die burgemeester, dan denk ik dat we daar toch een beetje humanitair kunnen bijdragen. 100.000 euro is een bedrag waar ik u voor wil danken.

Ik heb nog een praktisch vraagje. U verwijst naar een project van SOS Kinderdorpen dat niet is kunnen doorgaan. U hebt dat geld terecht teruggevorderd. Is dat bedrag geormerkt om terug naar Syrië te gaan, naar SOS Kinderdorpen, of hebt u dat volledig ingetrokken tot nader order?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister-president, ik wil u ook danken omdat u de situatie nauwgezet hebt opgevolgd en blijft opvolgen. Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid en heeft snel gereageerd na de berichtgevingen. Er was inderdaad geen geld meer in 2016, maar gelukkig zal in 2017 de eerste 100.000 euro normaal gezien worden goedgekeurd door de IF. Het is goed dat we dat doen, zeker als je weet dat er in 400.000 euro voor noodhulp is voorzien. We zijn nog maar januari en er is al 100.000 euro van weg, maar ik wil u danken om zo kort op de bal te spelen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord

Ward Kennes (CD&V): De situatie in Syrië zal heel 2017 de actualiteit blijven beheersen omdat de problemen nog altijd gigantisch zijn, ondanks de initiatieven in Astana en Genève. Laten we hopen dat er op korte termijn, binnen weken of maanden, aan het bloedvergieten een einde komt. Daarmee is de humanitaire ramp nog lang niet bedwongen: wederopbouw, terugkeer, vluchtelingenkampen. Het is belangrijk dat Vlaanderen inspanningen blijft doen. Je kunt altijd over de omgang spreken, maar het is belangrijk dat de minister-president hier namens Vlaanderen een aankondiging doet. We mogen de vermoeidheid bij de donoren niet laten toeslaan. De situatie lijkt soms hopeloos. Misschien zullen die vredesbesprekingen de volgende weken geen resultaat hebben en zal men zeggen dat we weer voor een hele ronde bloedvergieten zijn vertrokken, misschien niet meer in Aleppo maar in andere gebieden in Syrië en daarrond. Het is belangrijk, ook wanneer we het gevoel hebben dat het hopeloos is, om een inspanning te blijven doen. Ik wil me aansluiten bij de woorden van de collega's die hun waardering uitdrukken voor deze bijdrage van Vlaanderen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dank u voor de waarderende woorden. Het gaat over een noodhulpdossier voor ontheemde gezinnen in Syrië. Zoals gezegd, als de hele internationale gemeenschap proportioneel een bijdrage zou leveren, dan zouden we er misschien in slagen om de humanitaire noodsituatie daar te lenigen in de mate waarin dat mogelijk is, ook al moeten we er ons echt van bewust zijn dat er na het verhelpen van de eerste humanitaire noden nog ontzettend veel werk zal zijn. Zoals gezegd, zal veel afhangen van het slagen van de vredesbespreking.

Mevrouw Turan, het krediet SOS Kinderdorpen is opnieuw volledig gebruikt in 2015. Het geld werd teruggevorderd omdat het project niet werd gerealiseerd. We streven een honderd procent besteding na van die kredieten, zoals u weet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie betreffende het ethisch verantwoord en duurzaam ondernemen, meer specifiek met betrekking tot de kledingproductie in het kader van het Bangladesh-charter – 808 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de resolutie betreffende het ethisch verantwoord en duurzaam ondernemen, meer specifiek met betrekking tot de kledingproductie in het kader van het Bangladesh-charter – 853 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Güler Turan

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, minister-president, collega's, de Bengaalse textielindustrie kwam eind vorig jaar opnieuw negatief in het nieuws. Er was een actie en een staking voor loonsopslag. Daarbij werden 3500 arbeiders ontslagen, wat bij ons 19e-eeuwse beelden oproept. De overheid heeft daarbij zelfs gebruikgemaakt van een oorlogswet om de staatsveiligheid te garanderen.

Na de Rana Plaza-ramp, die de wereld destijds door elkaar heeft geschud, met dodelijke slachtoffers in de Bengaalse textielindustrie, werd in mei 2013 het zogenaamde Bangladesh-charter opgemaakt.

Het minimumloon voor de arbeiders uit de sector werd toen ook verhoogd. Maar de arbeiders werken ook vandaag nog voor een loon waarmee men nauwelijks een leefbaar leven kan leiden.

In zijn beleidsbrief heeft minister-president Bourgeois ook dit werkjaar aandacht besteed aan maatschappelijk verantwoord ondernemen in het buitenland en respect voor de arbeids- en de milieunormen. Er is MVO Vlaanderen (maatschappelijk verantwoord ondernemen), een kenniscentrum dat een ruim aanbod aan instrumenten en informatie bevat met als doel om ook bedrijven bij hun internationalisering te helpen om MVO in de praktijk toe te passen. Flanders Investment & Trade (FIT) is een partner van MVO Vlaanderen. De Vlaamse overheid lanceerde voor de zomer een subsidieoproep maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Met deze vraag wil ik graag ingaan op twee specifieke punten van de resolutie die het Vlaams Parlement hierover ongeveer twee jaar geleden heeft aangenomen.

De resolutie wijst uitdrukkelijk op de verantwoordelijkheid van de overheid op dit gebied, en vraagt aan de Vlaamse Regering om de Bengaalse overheid aan te sporen om de arbeidswetgeving aan te passen, met betrekking tot het recht op vereniging en cao's, alsook de implementatie van andere overeenkomsten van de Internationale Arbeidsorganisatie. Dat is natuurlijk materie die heel direct verband houdt met de acties die daar eind vorig jaar plaatsvonden.

Twee punten uit de resolutie hadden specifiek betrekking op het overleg met de federale overheid. Ik lees ze even voor.

Ten eerste: het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering er bij de federale overheid op aan te dringen een actieve rol te spelen in het wegwerken van schendingen van mensenrechten wereldwijd (onder andere in de textielsector).

Ten tweede: het Vlaams Parlement vraagt de Vlaamse Regering aan de federale overheid te vragen de Europese richtlijn rond niet-financiële rapportering tijdig om te zetten – de voorziene deadline was 16 december 2016 – en daarbij voldoende aandacht te hebben voor ketentransparantie, sociale en personele aangelegenheden en mensenrechtenschendingen in elke schakel van de productieketen, en daarbij ook voldoende aandacht te hebben voor sectoren die een hoog risico op mensenrechtenschendingen vertonen en voor de wijze van omzetting door de overige lidstaten teneinde zeker een level playing field te behouden.

De minister-president zei in deze commissie begin maart 2016 over dit tweede punt dat hij in het kader van het overleg met de federale overheid zelf een interministeriële conferentie wou bijeenroepen, gezien maatschappelijk verantwoord ondernemen deel uitmaakt van de Sustainable Development Goals (SDG's), met name SDG 1, 'no poverty', SDG 8, 'verantwoord werk en economische groei', en SDG 12, 'duurzaam consumeren en produceren'. Mijn conclusie was toen dat er nog werk aan de winkel was op het gebied van het overleg met de federale overheid.

Minister-president, naar aanleiding van al die elementen heb ik drie vragen voor u.

Welke punten zijn er op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen besproken op de interministeriële conferentie waar u naar verwees, en welke afspraken zijn er gemaakt met de federale overheid?

Is de Europese richtlijn volgens u door de federale overheid omgezet met voldoende aandacht voor de punten zoals in de resolutie van het Vlaams Parlement genoemd?

Welke stappen werden er ondernomen om de Bengaalse overheid en de overheden van andere landen waar de genoemde rechten worden geschonden of overeenkomsten van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) niet worden nageleefd, aan te sporen hierin verandering te brengen?

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Niemand kiest waar men geboren wordt. Iedereen heeft recht op een leefbaar loon, waar ook ter wereld. Uit een recent rapport van het Overseas Development Institute, een Britse denktank, blijkt dat kinderen uit de sloppenwijken van Bangladesh gemiddeld 64 uren per week werken.

Vorige maand betoogden, zoals de heer Kennes zei, duizenden werknemers van verschillende fabrieken in Bangladesh voor meer loon. Ze werken momenteel aan een minimumloon van amper 63 euro per maand waarmee ze onmogelijk kunnen voorzien in hun levensbehoeften.

Over de hele wereld strijden werknemers in de kledingindustrie, maar ook in andere sectoren, tegen de gevaarlijke 'race to the bottom' die ontstaat onder

druk van de kledingbedrijven of de bedrijven in het algemeen om steeds aan lagere prijzen en tegen krappe deadlines te produceren.

In juni 2015 hebben we kamerbreed een resolutie aangenomen die wees op het belang van ethisch en verantwoord ondernemen, onder meer voor een leefbaar loon en het tegengaan van kinderarbeid in Bangladesh.

De beleidsbrief 2016-2017 vermeldt dat Vlaanderen in zijn internationalisering streeft naar een betere naleving van de rechten van de mensen wereldwijd, waarbij veel belang zal worden gehecht aan de internationale rapporteringen in het kader van internationale mensenrechten. Bedrijven ondernemen en handelen hierbij duurzaam en maatschappelijk verantwoord in het buitenland.

Er is een overleg geweest met Creamoda, de federatie voor bedrijven die actief zijn in mode en textiel, en Febenat, de federatie van de natuursteengroothandel, met het oog op gezamenlijke acties.

Ook de consument heeft hierin een grote rol. We zijn met zes miljoen Vlamingen. We kunnen kiezen wat we kopen en zo een bepaald economisch model in stand houden.

Minister-president, welke concrete acties en resultaten zijn er voortgekomen uit het overleg met Creamoda, Comeos en Febenat?

Zijn er inmiddels nog bijkomende Vlaamse bedrijven toegetreden tot de Fair Wear Foundation? Hoe zal die visibiliteit verhoogd worden voor de consument en andere belanghebbenden?

Wat betreft de overheidsopdrachten, is er rond de naleving van de IAO-conventies een methodiek uitgewerkt om gerichte controles uit te voeren via verschillende pilootprojecten, die zal worden getest in een aantal overheidsopdrachten rond de aankoop van textiel. Wat is hier de stand van zaken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Bedankt om dit punt dat heel veel van mijn aandacht vraagt, hier op de agenda te brengen.

Als voorzitter van de interministeriële conferentie heb ik die conferentie samengeroepen op 18 april 2016. We hebben toen de afspraak gemaakt om een nationale strategie duurzame ontwikkeling uit te werken. We hebben afgesproken dat de interdepartementale commissie duurzame ontwikkeling dit nationaal plan zou voorbereiden met een werkgroep maatschappelijk verantwoord ondernemen. We hebben een eerste goedkeuring aan dat plan kunnen geven op 26 oktober 2016, met het oog op een adviesvraag aan de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO). Dat advies is er nog niet, maar wordt eerstdaags of in de komende weken verwacht. Als dat advies er is, kan de interministeriële conferentie opnieuw bijeenkomen om het definitief goed te keuren. De verwachting is dat dit kan gebeuren in februari-maart 2017.

Het thema van de omzetting van de Europese richtlijn kwam ook aan bod in die werkgroep maatschappelijk verantwoord ondernemen van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling van 20 januari. Het voorontwerp van wet betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote vennootschappen en groepen stond daar op de agenda. Het gaat om een puur federale wet die de richtlijn zal omzetten. Het was de eerste bespreking van de richtlijn en van de omzetting ervan met de deelstaten. Dat wordt verder opgevolgd door de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling in het voorjaar van 2017.

Het federale ontwerp is door de federale ministerraad goedgekeurd op 23 december 2016. Het wordt in februari overgezonden aan de Raad van State. Verwacht wordt dat het in het voorjaar 2017 zal worden goedgekeurd door de federale Kamer van Volksvertegenwoordigers.

In verband met de Bengaalse overheid was het mijn voornemen om zoals vorig jaar met Guy Ryder van de IAO samen te zitten in Davos. Dit jaar is dat door omstandigheden helaas niet gelukt. Ik had vorig jaar een zeer interessante bespreking met hem. Bijgevolg zal ik nu een aantal bezorgdheden schriftelijk formuleren. Het gaat over de volgende onderwerpen.

Er zijn de recente gebeurtenissen in Bangladesh. Voorts is er de resolutie van het Vlaams Parlement over het ethisch verantwoord en duurzaam ondernemen, meer specifiek met betrekking tot de kledingproductie in het kader van het Bangladesh-charter. Dan zijn er ook nog de activiteiten van MVO Vlaanderen en het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Internationaal Ondernemen van 2016-2017 van FIT. Ik zal er ook op wijzen dat de wens van Vlaanderen is om op Europees niveau een label MVO goed te keuren, waarin de basisnormen over loon, kinderarbeid en ecologie zijn opgenomen. Een aantal punten van de resolutie werden en worden al uitgevoerd. Er wordt bijvoorbeeld actief gesensibiliseerd door meer ruchtbaarheid te geven aan het Kenniscentrum Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. De minister van sociale economie deed een nationale radio- en onlinecampagne ter lancering en ter bekendmaking van de nieuwe website www.mvovlaanderen.be. In december 2016 lanceerde MVO Vlaanderen ook de instrumentenwijzer. Die brengt verschillende richtlijnen, management-systemen en normen in kaart.

Dan kom ik tot de vraag met betrekking tot Creamoda, Comeos en Febenat. De vergaderingen met sectoren waren constructief en een eerste verkenning op mogelijke samenwerking. De vergaderingen met Creamoda hadden plaats op 3 maart, 17 augustus en 9 november 2016. De vergadering met Comeos vond plaats op 12 december 2016. De conclusies luiden als volgt. Elke organisatie is bereid om mee te werken en zich in te zetten om dergelijke misbruiken aan te pakken en liefst volledig uit te schakelen. Het is eigenlijk wel indrukwekkend hoeveel initiatieven er lopen bij diverse private actoren en ondernemers tegen inbreuken op het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Er zijn jammer genoeg ook een aantal factoren die het inperken van het misbruik beperken. Uit het overleg met de sectororganisaties komen vooral volgende moeilijkheden naar voren. De samenwerking tussen de overheid en de sector is mogelijk indien deze gestructureerd kan verlopen, met andere woorden als er normen zijn die voor iedereen gelden. Het is een zaak van competitiviteit en van concurrentie – vandaar het pleidooi om dit Europees aan te pakken. De universele productieverantwoordelijkheid is een opportuniteit waarbij vooral een voortrekkersrol ligt bij de Europese overheid. De consument wordt nog te weinig gesensibiliseerd. Zoals u zei, mevrouw Remen, hebben de consumentenorganisaties daar een rol in te spelen. Er zijn gelijklopende belangen tussen de goedmenende ondernemers en de consumentenorganisaties die de mensen moeten sensibiliseren en aanzetten tot maatschappelijk verantwoord aankoopgedrag.

Hoe staat de sector tegenover labeling? Het punt is nu juist dat er bijna zoveel policy's zijn als ethische ondernemers, en dat maakt de zaken veel minder transparant. Er zijn talloze, vaak privégestuurde, vormen van labels. Creamoda alleen onderzocht meer dan zestig labels. Dan zijn er nog de fairtradelabels, privé-initiatieven die vaak commercieel zijn, en er is de Fair Wear Foundation. Men moet ook een onderscheid maken tussen een 'made in'-label en een controlelabel. Bij B2B is het makkelijker om een controlelabel te introduceren. Als het om een B2C-relatie gaat, vergt dat weer een andere aanpak.

Mijn conclusie is dat er best een Europese labeling zou komen die universele basismatregelen respecteert over loon, kinderarbeid en ecologie, voor zowel B2B als B2C, met een goed auditsysteem daaraan gekoppeld. Een 'Flanders'-label heeft enkel zin in een bredere Europese context. Als gevolg van het overleg met de sectororganisaties werd afgesproken dat de Vlaamse overheid vertegenwoordigd zal zijn op 7 en 8 februari op een vergadering van de OESO met als thema 'duurzaam ondernemen' en daar ook het standpunt van de Vlaamse overheid zal voorleggen. Ik zal mijn medewerking verlenen op een vergadering van Comeos in april 2017. Creamoda zal verder overleg hebben met de Vlaamse overheid met het oog op een gezamenlijke aanpak.

Een zestal bijkomende bedrijven zijn toegetreten tot de Fair Wear Foundation: Engelbert Strauss in november 2016, Bel-Confect in juni 2016, JBC nv in april 2015, Fabrimode nv-Bel&Bo in december 2014, Stanley & Stella SA in 2011 en Mayerline nv in maart 2010.

MVO Vlaanderen geeft visibiliteit aan initiatieven zoals de Fair Wear Foundation om zo veel mogelijk bedrijven te inspireren om ook duurzaam aan de slag te gaan. De Vlaamse overheid focust eerder op bedrijven en niet zozeer op de consumenten. Ik heb niettemin aan MVO Vlaanderen gevraagd om aandacht te besteden aan de betrokkenheid van de consument. U herinnert zich wellicht dat ik al in de eerste antwoorden op vragen hierover heb gepleit om wat dat betreft een brug te kunnen slaan.

Wat de overheidsoverheidsopdrachten betreft, vermeldt punt 7 van de Vlaamse resolutie dat de Vlaamse overheid met een pilootproject de naleving van deze sociale aspecten effectief gaan controleren tijdens de uitvoering van een overheidsoopdracht. Het focust zich vooral op de problematiek van de gebrekkige naleving van internationale afspraken kaders zoals IAO-conventies, over het verbod op dwangarbeid, het verbod op kinderarbeid, over het minimumloon en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Dat pilootproject ging van start in oktober 2015. Het wordt gecoördineerd door het Departement Werk en Sociale Economie en uitgewerkt in samenwerking met een stuurgroep bestaande uit het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid en verschillende vertegenwoordigers van federale, deelstaat- en lokale besturen. Het project wil er niet enkel voor zorgen dat het aangekochte textiel in correcte arbeidsomstandigheden vervaardigd wordt, maar wil ook kennis opbouwen binnen de Vlaamse overheid, bij de aankopers van de verschillende besturen en bij de textielsector zelf. Het pilootproject wordt toegepast op verschillende textielaankopen van verschillende lokale overheidsdiensten. Zowel de bedrijven als de overheid moeten leren omgaan met dit concept. Het is te vroeg om algemene besluiten te trekken op basis van één afgerond, één lopend en verschillende op te starten trajecten. Meer details over het project kun je vinden op de website www.werk.be/nieuws/sociale-criteria-bij-overheidsopdrachten-textielaankopen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister-president ik dank u voor de antwoorden en voor de opvolging. De resolutie hebt u ook elders onder de aandacht gebracht, en dat is positief. Uw intentie om in Davos daar verder aan te werken siert u. U kondigde ook aan dat schriftelijk verder op te volgen, onder meer ook met de federale overheid die hierin op een aantal punten de verantwoordelijkheid draagt en daar die interministeriële conferentie voor gebruikt.

Dat is goed. Collega Remen stelde terecht, en u hebt dat ook beaamd, dat ook de Vlaamse consumenten en consumentenorganisaties eigenlijk een heel belangrijke rol hebben. Ik denk dat onze vragen vrij complementair waren, zodat het plaatje nog meer in een globale context kon worden gezet. Uw verwijzing naar dat Europees label

is natuurlijk heel interessant. Vaak worden er met goede intenties immers allerlei labels gelanceerd, met betrekking tot fair trade, met betrekking tot schone kleren, met betrekking tot heel veel punten. Er zijn ecolabels enzovoort. Die wildgroei maakt dat er soms misschien ook wel onduidelijkheid en wantrouwen kan groeien. Wie zit daar juist achter? Is het allemaal wel eerlijk? Is er voldoende controle? Als zoiets op Europees niveau – want we zitten nu eenmaal in een Europese markt – tot stand kan komen, dan kan dat alleen maar een voordeel zijn. Eigenlijk lijkt het me alleen maar echt goed werkbaar als het op dat niveau wordt uitgewerkt, omdat het dan voldoende vertrouwen wekt, omdat er dan voldoende draagkracht voor zal zijn.

Als de aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, voor respect voor mensen die in landen zoals Bangladesh in die textielsector werken, ook verder kan worden gepromoot via de OESO, dan moeten we die kansen inderdaad ook grijpen. U hebt eigenlijk een mooi overzicht gegeven van hoe er op vele fronten wordt gewerkt. Ik denk dat het parlement daarin uw bondgenoot is, dat we elkaars bondgenoten zijn. Allemaal samen, zowel meerderheid als oppositie, zullen we dat zeker opvolgen, ook in de volgende jaren.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister-president, u neemt die problematiek echt ter harte. U levert al heel wat inspanningen, met vooruitgang in de uitvoering van de resolutie. De resultaten zijn niet altijd zichtbaar voor het grote publiek, maar het maatschappelijk bewustzijn groeit, zij het traag. U weet het ook: de wereld staat op dit moment voor een kantelmoment. U komt terug van Davos. U zult het daar ook wel hebben vernomen: de geopolitieke verhoudingen en het handelsbeleid in Europa staan hoog op de agenda, niet alleen in Europa, maar in de hele wereld. De concurrentie tussen de landen op die exportmarkt woedt in alle hevigheid. Laten we nu dan van dit moment een opportuniteit maken om een kwalitatieve globalisering na te streven in onze open Vlaamse economie.

Ik wil het debat wat verruimen. Gisteren berichtten de media dat een privébedrijf als Carrefour heeft beslist om geen pangasius meer te verkopen in zijn winkels, omdat 90 procent van die vissen wordt gekweekt in uiterst vervuilde rivieren, wat kankerverwekkende stoffen toevoegt. U weet dat ik ook een ondernemer ben. Ik durf echter te zeggen dat ik bovenal een ethisch ondernemer ben. Ben ik daarbij naïef? Ik denk het niet, net zoals die andere bedrijven niet lichtgelovig zijn. Steeds meer bedrijven zijn zich bewust van duurzaam en ethisch ondernemen. Het wordt het nieuwe normaal. In feite zijn ondernemers tegenwoordig activisten die een betere wereld willen uitbouwen. Ze zijn ook voorstanders van duidelijke wetgeving hieromtrent. Dat wil ik ook benadrukken.

Dat private ondernemers initiatieven nemen en zich op die manier afzetten tegen kinderarbeid, schendingen van mensenrechten, milieuvervuiling enzovoort, is echt lovenswaardig. Daar wil ik dus ook echt de nadruk op leggen. Ze onderscheiden zich van andere ondernemers, maar dat levert die trendsetters ook niet altijd meer omzet op, en eigenlijk veeleer een concurrentieel nadeel. De vrije markt heeft welvaart gebracht, maar we botsen ook af en toe op die limieten. Onze Vlaamse ondernemers zijn immers onderhevig aan strenge controles inzake arbeidsrecht, milieuwetten, het welzijn van onze werknemers, hygiëne. Ik zeg niet dat dat onterecht is, maar waarom worden dan ingevoerde producten, en dat is niet alleen voeding, niet alleen textiel, dan ook niet aan die aan die standaardnormen onderworpen vooraleer ze op onze markt worden losgelaten? Daarom vind ik het echt een noodzaak dat onze overheid ter zake tussenbeide komt en voor een gelijk speelveld zorgt. Het is de taak van onze beleidsmakers, van de politiek om hiervoor het juiste kader uit te bouwen.

Minister-president, daarom was ik heel tevreden toen u dat gemeenschappelijk gedragen Europees label voorstelde. Ik wou u dat immers eigenlijk voorstellen. Ik

wou geen technische, ingewikkelde procedures, maar een geheel van transparante normen waaraan elk product dat op onze markt komt, minimaal moet voldoen. Daar zou dat label goed aan kunnen beantwoorden, een maatschappelijk kwaliteitslabel waar u ook een voorstander van bent. Ik kijk daar echt naar uit, maar dat moet dan ook heel open en herkenbaar zijn voor de consument.

Het zou de eerste stap zijn in een duurzame internationale handel waarbij Vlaanderen het verschil kan maken. We zijn een kleine regio, maar we moeten ons differentiëren. Ik wou u vragen hoe u dit verhaal denkt om te kunnen zetten in daadkracht, maar u hebt het daarnet zelf gezegd, en ik ben dan ook heel tevreden met uw antwoord.

Güler Turan (sp-a): Ik wil de collega's bedanken voor de vragen en de opvolging. Collega Remen, ik onthoud vooral uw laatste vraag. Onze eigen bedrijven moeten aan strenge verplichtingen en normen voldoen om bepaalde producten op de markt te brengen. Als we de toegang tot de markt openlaten voor bedrijven die daar niet aan onderworpen zijn, dan is er geen gelijk speelveld en is dat eigenlijk in het nadeel van onze bedrijven, strikt economisch gezien. Gelukkig denken we echter niet altijd strikt economisch, maar ook maatschappelijk en humanitair. Ik ben dan ook heel blij dat wij in het Westen, dat Europa andere normen heeft op dat vlak. Inderdaad, om dat gelijke speelveld te creëren, mogen we niet onze eigen waarden en normen verlagen. We moeten proberen te verbeteren wat te verbeteren is, maar we moeten vooral ook bekijken wat we invoeren. Dat was toch de vraag van collega Remen, die echt pertinent is. Het labelen, het duidelijk sensibiliseren van de consumenten daarover, samen met de producenten, is heel belangrijk, maar de vraag is welke voortrekkersrol Vlaanderen kan spelen om ook Europees te bekijken wat we invoeren en welke normen we ook daarvan verwachten.

Ik verwijt u dikwijls dat we niet snel genoeg vooruitgaan, dat het te vrijblijvend is, maar u zegt ook terecht dat Vlaanderen klein is, dat het Europees moet worden aangepakt. Kan Vlaanderen ook wat meer initiatieven nemen om dat minstens op Europees vlak toch te kunnen trekken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Zoals ik daarstraks zei, ik zal daar alle inspanningen voor leveren. Dat komt nu aan bod bij de OESO. Wat Vlaanderen betreft, moet dat natuurlijk intrafederaal gebeuren. We moeten toch ook proberen dat op de Europese agenda te brengen.

Tegelijkertijd ben ik ook blij dat er ook steeds meer ondernemers zijn die zelf op die manier willen ondernemen en daar zelf werk van maken. Mevrouw Remen, u bent daar een voorbeeld van. Zij willen daarop toekijken, met alle moeilijkheden van dien, natuurlijk. Daarom ook pleit ik ervoor dat dit Europees zou zijn. Dan zal het nog moeilijk zijn om de hele keten te bewaken.

We hebben dat ook gehad bij de discussie over de arduinstenen. Ik heb onderzocht met die sector gesproken. Die telt heel veel verantwoordelijke ondernemers, die hun uiterste best doen. Ze wijzen er natuurlijk op dat er niet bij elke werf een camera staat opgesteld, maar ze kijken er wel op toe dat werven worden verplaatst of dat aankopen worden gedaan bij partners waarvan men kan aannemen dat ze correct en te goeder trouw zijn.

Dat is een werk van lange adem. Controle zal altijd een heikel punt blijven, maar naarmate dat de sensibilisering toeneemt, dat bedrijven ook beseffen dat ze winnaars zijn als ze die kaart trekken, zullen er ook zaken in beweging komen. De meeste doen het natuurlijk niet om winnaar te zijn, maar omdat ze ook geloven in die waarden, maar tegelijk zijn dat op termijn ook de winnaars.

Ik blijf er echter bij dat het ook absoluut noodzakelijk is om daar de consumenten in mee te krijgen. De rol van de consumentenbeweging ter zake lijkt me zeer belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): De consument is zeker belangrijk, maar op dit moment wordt die ook overstelpt door een marketingvloed: het wordt altijd maar goedkoper. Ik wil maar zeggen, het is geen gemakkelijke oefening, maar ik wil er graag aan meewerken om ook die consument goed te kunnen voorlichten. Dan denk ik ook dat dat ene gemeenschappelijke maatschappelijk label wel heel belangrijk is om die consument goed in te lichten over de stand van zaken.

– Karim Van Overmeire treedt als voorzitter op.

We kunnen toch niet accepteren dat we goederen op onze markt hebben waaraan kinderen hebben gewerkt, waarvoor mensenrechten zijn geschonden. Ter zake moet Vlaanderen echt een voortrekkersrol spelen in Europa. Ik reken echt op u en ik wil daar heel graag binnen de partij ook aan meewerken. Misschien kan dat wel kamerbreed.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de uitvoer van 'vuile' diesel naar Afrika – 816 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): In september publiceerde de organisatie Public Eye haar rapport 'Dirty Diesel'. Daaruit blijkt dat vanuit de Antwerpse haven jaarlijks tienduizenden tonnen hoogzwavelige brandstof naar Afrika worden uitgevoerd. Deze brandstof voldoet niet aan de Europese normen. We hebben het net gehad over welke normen we moeten stellen aan producten die we invoeren. Dit is eigenlijk een omgekeerde vraag, om namelijk eens samen verantwoordelijk te kijken naar welke normen we stellen voor producten die we uitvoeren, zeker als dat niet de normen zijn die wijzelf hanteren.

Die brandstof voldoet dus niet aan de Europese normen en heeft een enorme impact op mens en milieu. Hoogzwavelige diesel gaat immers gepaard met een hoge uitstoot van roet en fijn stof. Terwijl Europa een hoeveelheid zwavel van 10 parts per million (ppm) toelaat, zou de brandstof van zogenaamde 'African quality' soms meer dan het tienvoud aan zwavel bevatten.

Het rapport van Public Eye vermeldt een aantal terminals in Antwerpen van waaruit Zwitserse traders zouden opereren. Ik geef de namen, omdat ze uitdrukkelijk in het rapport staan: Vesta Terminals, Sea Tank Terminal, Gunvor Petroleum en ATPC. Maar de eigenaars van deze terminals zijn dienstverleners en geen eigenaars van de producten in hun tanks. Zij handelen momenteel dan ook overeenkomstig de wetgeving die op hen van toepassing is.

De kwaliteit van brandstof voor de niet-Europese markt wordt niet gecontroleerd, omdat specifieke wetgeving daarrond ontbreekt. Het Fonds voor de Analyse van Aardolieproducten, dat onder de FOD Economie ressorteert, controleert dus enkel de publieke pompen en opslagplaatsen om te zien of de producten op de Belgische markt voldoen aan de Europese criteria. Er is dus geen wettelijk toezicht

gepland op olieproducten die niet bestemd zijn voor de Belgische markt, maar België is wel een belangrijk transitland.

Er is dus geen kwaliteitscontrole, maar exporteurs moeten bij de douane wel aangifte doen over de aard van de goederen die ze uitvoeren op basis van internationale HS-codes (Harmonized System Codes). Die codes beschrijven de samenstelling en geven ook het zwavelgehalte weer. De exportstatistieken van de Belgische Nationale Bank tonen inderdaad dat Vlaanderen de laatste jaren vele tonnen diesel met een hoger zwavelgehalte dan Europees is toegestaan, exporteerde naar West-Afrika. De grootste afnemer is Togo, met haar haven Lomé, dat volgens Public Eye als transit hub fungeert. Hier is dat Antwerpen en ginder dus Lomé.

Zowel in Nederland als in Afrika heeft het rapport van Public Eye overheden op verschillende niveaus tot actie aangezet. Het Amsterdamse stadsbestuur stemde in met een motie die de productie van giftige brandstoffen zou moeten verbieden via een convenant met bindende afspraken tussen het Amsterdamse havenbedrijf en de ondernemingen. Tegelijkertijd stelde de Amsterdamse wethouder dat de wettelijke instrumenten ontbreken om een dergelijk verbod op diesel met een te hoog zwavelgehalte te kunnen afdwingen.

Volgens de Nederlandse minister van Buitenlandse Handel Ploumen leidt regelgeving in Europa evenmin tot een oplossing, omdat het verhandelen van vuile diesel internationaal niet verboden is. Volgens haar moeten ontwikkelingslanden zelf regels invoeren om vuile brandstoffen te weren. De export van hoogzwavelige diesel is dus niet onwettig, zolang de betreffende landen geen hogere standaarden zetten – u ziet hoeveel gelijkenis er is met de vorige vragen. Zolang de hogere standaarden niet internationaal gelden, zullen we deze vragen kunnen stellen over alle producten en moeten we zien wat we doen met onze markt in functie van economische en economische belangen. Dat is de rode draad doorheen al die vragen.

Op 6 december kondigden vijf Afrikaanse landen – Nigeria, Benin, Togo, Ghana en Ivoorkust – aan de import van diesel met een te hoog zwavelgehalte uit de EU te zullen verbieden. Zij hebben op dat vlak dus gelukkig al wat stappen ondernomen. Zij kondigden aan – aankondigen is natuurlijk nog iets anders dan doen – striktere standaarden in te stellen om luchtvervuiling tegen te gaan. De limiet voor het zwavelgehalte wordt verlaagd van 3000 ppm naar 50 ppm. In Europa hanteren we 10 ppm. Deze landen zetten dan wel een belangrijke stap in de goede richting, maar er is internationale actie nodig, zeker om de luchtkwaliteit in hun steden, maar ook algemeen – we hebben maar één planeet – te verbeteren.

Minister-president, erkent u het probleem dat door het rapport 'Dirty Diesel' wordt aangekaart? Is de uitvoer van vuile diesel volgens u conform internationale standaarden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, zoals de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor multi-nationale ondernemingen voorschrijven?

In welke mate vindt u dat de Vlaamse Regering een politieke verantwoordelijkheid draagt om bij te dragen aan een oplossing? Op welke niveaus kan dit het best worden aangepakt? We hebben het ook gezegd in de vorige vraag. Een Europees kader zou heel goed zijn, maar we moeten ook vanuit Vlaanderen klein maar dapper zijn en ergens beginnen. Hoe ziet u de rol daarin van de Vlaamse Regering? Ik heb altijd gezegd dat ik het fantastisch vind dat we vanuit Vlaanderen meer Europees gaan. Dat wil echter ook zeggen dat we vanuit Vlaanderen meer leiding moeten nemen in bepaalde dossiers die heel wat moed vergen.

Welke mogelijkheden ziet u om hier iets aan te doen? Aangezien er momenteel geen wettelijke instrumenten zijn om de productie of export van hoogzwavelige

diesel tegen te houden: is de Vlaamse Regering bereid om een internationaal verbod op vuile diesel te bepleiten op Europees niveau of op andere internationale fora, indien u daartoe de gelegenheid krijgt?

Als ik me niet vergis, is de havenschepen van Antwerpen bereid om samen met de havens van Rotterdam en Amsterdam een convenant op te richten. Als we het alleen in Antwerpen of Rotterdam verbieden, is het heel gemakkelijk om uit te wijken. Streven naar een convenant van minstens de nabije havens zou echt een stap in de goede richting zijn. Uiteraard zou een internationale aanpak beter zijn dan een totaalverbod. Maar zo'n convenant lijkt mij op korte termijn toch een instrument te kunnen zijn dat heel veel kan realiseren.

Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Turan, ik heb kennis genomen van het rapport 'Dirty Diesel' van de Zwitserse ngo Public Eye, waaruit blijkt dat de uitvoer gebeurt vanuit havens in Noordwest-Europa en dan vooral in Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen. In het rapport worden vooral de Nederlandse bedrijven VITOL en Trafigura geïdentificeerd. De aangehaalde standaarden van de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' en de OESO-richtlijnen (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor multinationale ondernemingen formuleren inderdaad principes van bescherming van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anticorruptie, maar dit blijven principes en aanbevelingen. Men kan aannemen dat de bedrijven die overgaan tot de export van vuile diesel niet behoren tot de topgroep van de bedrijven die deze beginselen uit vrije wil op zich laten toepassen en ook laten controleren. Voor zover onze informatie strekt, overtreden ze daarmee geen wettelijke bepalingen, waardoor ook het Havenbedrijf, de douane of de overheid niet kunnen optreden.

De kern van de oplossing voor dit probleem ligt bij de overheden van West-Afrika, die strengere regels moeten opleggen voor de diesel die zij gebruiken in hun landen. Als daar andere normen gelden, kan onze federale overheid inderdaad controle uitoefenen op de conformiteit van onze uitgevoerde goederen. Daar moet een vorm van ketenaanpak zijn.

Ik juich toe dat vijf West-Afrikaanse landen hebben beslist om strengere normen in te voeren om die uitstoot terug te dringen.

Ik heb meerdere keren contact gezocht met het kabinet van havenschepen Van Peel. Dat is me niet gelukt. Maar nu heb ik 'last minute'-informatie door een contact met de milieumanager van de haven van Antwerpen. Bepaalde elementen tonen aan dat het allemaal niet zo simpel is. Hij zegt dat er inderdaad gesprekken zijn geweest tussen de havenbedrijven over het afstemmen van communicatie daarover en over het hebben van meer aandacht voor duurzaamheid. U weet dat de haven van Antwerpen daarover elk jaar een heel grote rapportage doet. Ze hebben afgesproken om dat nog explicieter te doen. Ze zeggen onder meer dat de VN en de EU opleidingen moeten verstrekken in die landen, om met die minder 'dirty' diesel om te gaan.

Het is niet voldoende dat die landen hun standaarden optrekken en dat er mensen opgeleid zijn. Blijkbaar zijn de installaties die daar staan helemaal niet geschikt voor die zuiverder diesel. Er is dus een dilemma. Als je zegt dat alleen de diesel zoals die bij ons wordt verbruikt daar mag worden ingevoerd, mag je die installaties onmiddellijk afschrijven. Dat is een grote keuze. Misschien moet je dan duurdere producten van hier naar daar exporteren. Dat is goed voor onze exportcijfers maar absoluut niet goed voor de ontwikkeling van die landen. Ik denk er hier nu een beetje op de banken over na. U weet dat wij met Vlaanderen een zeer klein jaarlijks budgetje hebben voor uitrustingsgoederen. Maar dat is

absoluut niet voldoende om in die landen te zorgen voor grote petrochemische installaties die geschikt zijn om diesel op een duurzamere wijze te verwerken.

Het zou goed zijn dat we dit via de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie aankaarten op Europees niveau en onderzoeken of er niet een soort van subsidie kan zijn voor uitrustingsgoederen zoals Vlaanderen die geeft, en dat we dan daar aan ons steentje kunnen bijdragen. Die subsidie voor uitrustingsgoederen is zeer efficiënt. Tegen zeer lage prijzen kunnen zij de hoogtechnologische machines die wij produceren in Vlaanderen aankopen en op die manier hun economie ontwikkelen. Uiteraard kunnen wij niet met dat kleine budgetje ook maar één installatie in een van die ontwikkelingslanden subsidiëren. Het zou goed zijn dat er daarvoor een Europees fonds is. Dat moet ertoe leiden dat die installaties daar op ons niveau of op een 'state of the art'-niveau worden gebracht. Alleen normen opleggen helpt de zaak niet vooruit. Dan mogen ze daar gewoon de business sluiten. Dat is niet het goede beleid. We moeten niet zeggen: 'We gaan niet meer uitvoeren, stop er maar mee. U zult in het vervolg moeten aankopen in West-Europa.' Dat is niet de bedoeling. Het is de bedoeling dat ze zelf ook kunnen produceren.

Ik zal dus bekijken of we dat op de Europese tafel kunnen brengen. Ik hoop dat er nog landen zijn die zo'n fonds hebben. Misschien kan Europa zo'n fonds oprichten. We moeten dat ook zien in het licht van de klimaatakkoorden. Als daar op een zeer vervuilende manier verder wordt geproduceerd, kunnen wij onze normen alsmaar hoger leggen terwijl het elders in de wereld op een lager niveau blijft. Met de beste wil van de wereld, ik denk dat wij de Europese hefboom hiervoor moeten proberen te gebruiken.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Ik vind het heel positief dat u dat op de Europese tafel wenst te leggen. Ik ben een beetje teleurgesteld in het antwoord vanuit Antwerpen. We zullen dat in de gemeenteraad van Antwerpen verder opvolgen. Ik vind dat die drie havens moeten kunnen samenwerken, om zo tot een convenant te komen.

U gaat dat nu mee opvolgen, samen met de directeur-generaal. U gaat zien wat we kunnen doen om de installaties daar aan te passen. Inderdaad, we hebben daar alle belang bij.

Ik vind het mooi om af te sluiten. U zei: er zijn wat bedrijven die niet vrijwillig bepaalde beginselen willen toepassen. Volgens u ligt de kern van die oplossingen in de West-Afrikaanse landen zelf: ze moeten zelf strenger zijn betreffende die vervuilende diesel. Dat zijn woorden die ik u in de toekomst dikwijls opnieuw ga toewerpen, minister-president, want inzake het maatschappelijk verantwoord ondernemen is dat ook perfect van toepassing bij ons en in Europa.

Het is niet gemakkelijk, dat geef ik toe. Dat Vlaanderen een leidende rol gaat spelen, kan ik alleen maar toejuichen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Het is goed om de problematiek een plaats te geven en inderdaad te verbinden met het ruime maatschappelijk verantwoord ondernemen. Er is verwezen naar de rol van die landen, maar die staan niet heel sterk inzake bereidheid en beschikbaarheid om meer te betalen voor die diesel. In welke mate kan Vlaanderen werken aan de opbouw van expertise voor die landen om zaken te controleren en de lucht te meten enzovoort? Dat is een van de belangrijke dingen die niet te veel kosten, waar onze wetenschappelijke instellingen aan kunnen meewerken, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) bijvoorbeeld. Op dat punt kunnen we een concrete bijdrage leveren.

We hebben het niet gehad over de export van auto's. We sturen soms auto's naar Afrika die de lage-emissiezone in Antwerpen zeker niet binnen zouden mogen, maar dat is nog een andere problematiek.

Minister-president Geert Bourgeois: We gaan dat laatste bekijken. Mevrouw Turan, u bent een beetje ontgoocheld over mijn antwoord over Antwerpen. Wel, dat is nu telefonisch gebeurd op het laatste moment. Het is beter dat ik die informatie meedeel. Er is, geloof ik, wel goed overleg met Rotterdam. Ik heb u gezegd wat ze gaan doen: gezamenlijk communiceren en rapporteren. Ze hebben ook meegedeeld dat is besproken dat er vanuit de VN en de EU opleiding zal gebeuren. We zullen bekijken hoe we daar vanuit Vlaanderen aan kunnen bijdragen. Dat is allemaal heel summier, dat was telefonische informatie. Ik weet niets meer. Ik heb dit meegedeeld omdat ik een beetje op mijn honger bleef ten opzichte van de vraag van mevrouw Turan.

We zullen in het oog houden of er effectief een EU-programma start. Voor zover ik zie, is dat alleen maar zinvol als er ook tegelijkertijd een reconversie van de installaties gebeurt en geïnvesteerd wordt in nieuwe installaties. Dat zou op Europees vlak moeten gebeuren, met Europees geld of coördinatie. Misschien kunnen we met onze subsidie voor uitrustingsgoederen een bescheiden steentje bijdragen. Maar als dat zou gebeuren, zouden we kunnen nagaan of we expertise kunnen leveren om mensen ter plekke op te leiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karim Van Overmeire aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een arrest van de Raad van State rond de rol van de federale economische raadgevers – 821 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Ward Kennes

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): In 2013 besliste federaal minister van Buitenlandse Zaken Reynders om federale economische raadgevers in het leven te roepen. De toenmalige Vlaamse minister-president Peeters stapte als reactie daarop naar de Raad van State. Er was ook nog een procedure voor het Grondwettelijk Hof. Dat hof zei dat het consulaire wetboek niet van aard is om die bevoegdheidsverdeling tussen de gewesten en het federale niveau in het gedrang te brengen.

Het was een logische stap van de Vlaamse minister-president toen, want exportpromotie en het aantrekken van buitenlandse investeringen is een bijna exclusief gewestelijke bevoegdheid. We hebben er lang moeten op wachten, maar in een arrest van 27 december 2016 oordeelde de Raad van State dat de federale 'adviseurs in de economische diplomatie' zich moeten beperken tot het verschaffen van informatie en niet mogen overgaan tot het aanknopen van externe contacten met het bedrijfsleven, want dat is een bevoegdheid van de gewesten. Het verheugt mij dat het arrest van de Raad van State de Vlaamse Regering over de hele lijn gelijk geeft.

Hiermee is echter de kous nog niet af. Het bestaan zelf van die federale economische raadgevers wordt door de Raad van State immers niet in vraag gesteld. Ze mogen niet veel doen, behalve informatie verzamelen en doorgeven aan de federale minister van Buitenlandse Zaken, maar ze mogen wel blijven bestaan, terwijl die informatievergaring en -verstrekking in de eerste plaats een taak is van Flanders Investment & Trade (FIT), in Wallonië van het Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers (AWEX) en van Brussels Investment and Export (BIE). Door een bijkomende functie te creëren met die raadgever wordt de

verwarring alleen maar groter op het terrein. De versnippering kost mankracht en geld. Naast FIT, AWEX en BIE is er ook nog het agentschap, de kamers van koophandel, de internationale departementen van organisaties zoals Agoria en de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), de consultants internationale handel bij de kamers van koophandel, en nu ook nog eens die federale economische raadgevers sinds 2013.

Over het Agentschap voor Buitenlandse Handel heb ik nog een vraag in voorbereiding. Ik wil dat nu al zeggen, want daar moeten een aantal zaken toch wel op scherp worden gesteld, denk ik. Ik stel helaas vast dat als je daar niets over zegt, die toch maar de neiging hebben om hun perimeter altijd maar uit te breiden – maar dat is voor een volgende keer.

Collega's, ik denk dat we een en ander in een bepaalde politieke context moeten zien. Als je de federale beleidsnota van staatssecretaris Pieter De Crem van 27 oktober jongstleden bekijkt, dan zie je dat men die federale rol maximaal invult, dat er vaak buiten de lijntjes wordt gekleurd en dat men zich keer op keer op het terrein van de gewestelijke bevoegdheden begeeft. Daarnaast is er natuurlijk het pleidooi voor herfederalisering dat hier en daar weer de kop opsteekt. Alles wat hier gebeurt, moet je ook in een bepaalde politieke context zien.

Minister-president, hoe reageert u op dat arrest van de Raad van State? Ik neem aan dat u daar verheugd op reageert aangezien we daar toch wel gelijk krijgen. Maar meer nog, die federale economische raadgevers bestaan nu. Hebt u een zicht op dat netwerk? Wat doen die mensen? Hoe denkt u ervoor te kunnen zorgen dat er niet verder aan de gewestelijke bevoegdheden en het takenpakket van FIT wordt geknaagd?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Van Overmeire, zoals u terecht gezegd hebt, is het aantrekken van buitenlandse investeringen en het promoten van onze export al sinds de vierde staatsvorming een exclusieve bevoegdheid van de deelstaten. Er zijn twee federale bevoegdheden, de Raad van State wijst er nog eens op. Dat is de exportfinanciering door Finexpo en Delcredere. Toch heeft de regering-Di Rupo in 2013 beslist om federale adviseurs in de economische diplomatie aan te stellen.

Zoals u meedeelde, heeft de vorige Vlaamse Regering beslist om de nietigverklaring van dit koninklijk besluit (KB) bij de Raad van State te vragen. Hoewel het KB an sich niet nietig verklaard wordt, is het toch een zeer goed arrest van de Raad van State geworden, dat nog eens bevestigt dat het een exclusieve bevoegdheid is van de deelstaten, dat het gaat over het aantrekken van investeringen en het promoten van buitenlandse handel. Dus, zegt de Raad van State, beperkt de rol van deze economische raadgevers die verbonden zijn aan de federale ambassades, zich tot informatieverstrekking. Zij worden niet geacht om externe contacten aan te knopen met het bedrijfsleven. Zij mogen niets anders doen dan hun kennis en ervaring inzake sociale, economische, handels- of financiële aangelegenheden ter kennis stellen van de federale minister van Buitenlandse Zaken, van de diplomatieke en consulaire posthoofden en, indien zij dat wensen, van de vertegenwoordigers van de gewesten.

Voor onze Vlaamse vertegenwoordigers in het buitenland maar ook voor de Vlaamse bedrijven is de uitspraak een belangrijk gegeven. De Raad van State heeft een duidelijke lijn getrokken. De samenwerkingsakkoorden tussen het federale niveau en de deelstaten met betrekking tot buitenlandse handel van 1994 en met betrekking tot buitenlandse investeringen van 1995 zetten duidelijk de werkwijze uiteen hoe vragen en dossiers van bedrijven worden doorspeeld aan de deelstaatvertegenwoordigers.

Er bestaat dus al een duidelijk kader. Dat moet naar mijn aanvoelen niet worden gewijzigd, ook niet na dit arrest. Ik ga ervan uit dat dit zeer duidelijk en correct zal worden nageleefd en dat die adviseurs zich zullen beperken tot die taken die ze volgens de Raad van State hebben. Als er zich een probleem zou voordoen, dan zal dat, zoals het hoort, besproken worden met het hoofd van de zending volgens de modaliteiten die in die samenwerkingsakkoorden vastgelegd zijn. Met andere woorden: als zou worden vastgesteld dat er op het terrein een overschrijding is van bevoegdheid of dat men taken naar zich toe trekt die niet behoren tot die bevoegdheden, dan moet dat binnen het kader van het samenwerkingsakkoord worden opgelost met het hoofd van de zending.

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Minister-president, ik wil u danken voor uw antwoord, maar ik wil toch ook mijn ongerustheid uitdrukken. In de feiten zie je immers - ik zie dat ook bij het agentschap - dat, zelfs als we het recht aan onze kant hebben, op het terrein toch altijd die perimeter, die grens verlegd wordt. Dat gebeurt hier ook.

Ik heb even gekeken op de website van de FOD Buitenlandse Zaken. Het is eigenlijk grappig, want een kandidaat-adviseur in de economische diplomatie moet kennis hebben van het sociale en economische klimaat van België en moet ook kennis hebben van het institutionele kader. Ik neem aan dat het arrest van de Raad van State ook een element is waar men kennis van moet nemen. Als men die taakomschrijving strikt opvolgt, dan zullen die mensen allemaal weten dat ze eigenlijk alleen maar informatie kunnen geven aan de minister van Buitenlandse Zaken. Of je daarvoor een heel netwerk moet opzetten, is maar zeer de vraag. Maar goed, dat is geen beoordeling die hier ter tafel ligt. De stap naar informatie verstrekken aan een bedrijf dat komt aankloppen, is natuurlijk een heel kleine stap. De volgende stap is natuurlijk dat je een heel concrete organisatie op het getouw zet.

Ik zal er samen met u op toezien dat die taakverdeling strikt wordt geïnterpreteerd, want ik geloof niet in degenen die zeggen: 'Hoe meer mensen daarmee bezig zijn, hoe beter voor ons bedrijfsleven.' Dat is niet waar. Net zoals bij alle andere opdrachten die door de overheid vervuld worden, is het van absoluut belang dat je goed weet wie er wat doet, wie er waarvoor bevoegd is en dat middelen dus op een efficiënte manier besteed worden en er geen dubbel gebruik is van middelen. Dat mensen uit eenzelfde land elkaar gaan beconcurreren, is iets wat we absoluut moeten vermijden.

Minister-president, nogmaals dank voor uw antwoord. Ik zal dit samen met u opvolgen, maar ik denk dat een zekere assertiviteit van onze kant toch wel aangewezen is.

Ward Kennes (CD&V): Zelf wil ik enkel zeggen dat de nalezing van de paragrafen 23, 24 en 25 van het arrest heel duidelijk zijn in verband met de taak van Vlaanderen over hoe een en ander grondwetsconform moet worden uitgelegd en dat de informatieverstrekking inderdaad zowat het enige is wat die mensen kunnen doen. Dat heeft de Vlaamse these bevestigd. Dat is ook wel belangrijk.

Minister-president Geert Bourgeois: De federale vicepremier, die het beroep heeft ingesteld, zal wel nauw toekijken, ook federaal neem ik aan, op de naleving van dit arrest.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de reorganisatie van het Departement internationaal Vlaanderen – 893 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Sinds 1 januari gaat het Departement internationaal Vlaanderen door het leven als het departement Buitenlandse Zaken. Ik vernam dat die naamswijziging ook gepaard gaat met een organisatorische wijziging. De afdeling Mondiale Uitdagingen, die nu het beleid rond de multilaterale samenwerking en ontwikkelingssamenwerking gestalte geeft, gaat nu ook de Dienst Controle Strategische Goederen huisvesten.

De werkprocessen tussen de twee diensten verschillen fundamenteel. De Dienst Controle Strategische Goederen verleent, zoals iedereen weet, vergunningen voor wapenhandel, de dienst bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking verleent subsidies en de dienst voor multilaterale samenwerking focust op de inhoudelijke beleidsbeïnvloeding van multilaterale instellingen- en fora. Daarnaast zijn de kantoren van de Dienst Controle Strategische Goederen, om evidente redenen, om veiligheidsredenen afgesloten van het departement. Enkel wie over de juiste veiligheidsmachtiging beschikt, heeft toegang tot de ruimte. Mij lijkt dat hier toch zeer weinig inhoudelijke en operationele raakvlakken zijn tussen de verschillende diensten om de organisatorische wijziging te verklaren.

Het verlenen van humanitaire hulp moet bovendien volledig onafhankelijk gebeuren van het verlenen van een exportvergunning voor strategische goederen. Het gelijktijdig behartigen van wapenvergunningen, ontwikkelingssamenwerking en multilateraal beleid in één afdeling lijkt me erg ongebruikelijk.

Ondertussen heb ik ook vernomen dat het afdelingshoofd van de afdeling Mondiale Uitdagingen haar mandaat ter beschikking heeft gesteld. Het departement moet op zoek naar een nieuwe leidinggevende, die de zeer technische expertise rond wapenhandel moet bezitten, maar ook op de hoogte moet zijn van de specifieke beleidscontext in ontwikkelingssamenwerking en multilaterale instellingen.

Minister-president, kunt u bevestigen dat de Dienst Controle Strategische Goederen sinds 1 januari deel uitmaakt van de afdeling Mondiale Uitdagingen?

Welke inhoudelijke meerwaarde ziet u door het samenbrengen van de Dienst Controle Strategische Goederen en de diensten bevoegd voor multilateraal beleid en ontwikkelingssamenwerking? Op basis van welke elementen acht u het wenselijk dat deze diensten deel uitmaken van een en dezelfde afdeling?

Welke operationele raakvlakken ziet u tussen de drie verschillende diensten?

Zal de afdeling Mondiale Uitdagingen dezelfde ruimte delen? Zo ja, dienen alle diensten binnen de afdeling een veiligheidsmachtiging aan te vragen? Zo neen, hoe ziet u deze diensten dan onderling samenwerken?

Kunt u uitsluiten dat Vlaanderen niet tegelijk wapenexport vergunt aan een gebied waar Vlaanderen later ook in humanitaire hulp voorziet? Welke garanties hebt u daarvoor?

Welke mogelijke impact van samenvoegen van de verschillende diensten is er op het imago van Vlaanderen als een goede donor?

Bent u op de hoogte van goede praktijken in andere landen waar ministeries van buitenlandse zaken de verschillende bevoegdheden hebben? Welke lessen kunt u daaruit halen?

Welke garanties hebt u dat de inkanteling van de Dienst Controle Strategische Goederen in de afdeling Mondiale Uitdagingen geen enkele impact zal hebben op de onderhandelingspositie van de Vlaamse afgevaardigden in de verschillende internationale fora als het over bijvoorbeeld mensenrechten gaat?

Hoe zal de continuïteit van een hoge kwaliteitsverlening ten aanzien van de bedrijven en ontwikkelingspartners verzekerd worden nu er op zoek moet worden gegaan naar een nieuwe leidinggevende van de afdeling?

In welke maatregelen voorziet u om de mogelijke negatieve impact van deze beslissing in te perken? In welke instrumenten voorziet u om de inkanteling tussentijds te evalueren? Hoe zult u het parlement daarover proactief inlichten?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het antwoord op uw eerste vraag is affirmatief.

De interne organisatie van het departement met inbegrip van de vaststelling van het organogram behoort tot de prerogatieven van de leidende ambtenaar. De uitvoering van het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking en het Wapenhandeldecreet behoren tot de verticale bevoegdheden van het departement. De leidend ambtenaar heeft ervoor geopteerd om de verticale bevoegdheden van het departement te concentreren bij de afdeling Mondiale Uitdagingen. De coördinatie en de coherentiebewaking van het Vlaams internationaal beleid wordt aan een andere afdeling toevertrouwd.

De afdeling Mondiale Uitdagingen heeft een robuust systeem van monitoring en risicobeheersing uitgebouwd. Die praktische ervaring kan ook de uitvoering van het Wapenhandeldecreet en in het bijzonder de toezichtfunctie van het departement ten goede komen.

Personeelsleden van het departement moeten enkel over een veiligheidsmachtiging beschikken als ze beroepshalve omgaan met documenten die onder de nationale veiligheidswetgeving vallen. Dit geldt niet voor dossiers multilaterale samenwerking of ontwikkelingssamenwerking.

Het departement werkt al jaar en dag volgens het principe van het Nieuwe Werken. Een fysieke groepering is niet aan de orde, zeker niet gelet op de nakende verhuisoperatie naar het Vlaams Administratief Centrum (VAC) Brussel.

De controle op de handel in wapens en dualusegoederen enerzijds en de behandeling van aanvragen tot toekenning van noodhulp zijn dossiers die het departement al jaren behandelt conform de vigerende regelgeving, in casus het Wapenhandeldecreet en het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking. Een wijziging in het organogram, dat louter een instrument is voor interne ordening van de activiteiten, kan daar geen impact op hebben. Het gaat over twee verschillende dossiers, die door verschillende teams worden voorbereid, maar onder het gezag van eenzelfde afdelingshoofd staan.

Een afdelingshoofd dat ook de multilaterale samenwerking en ontwikkelings-samenwerking in portefeuille heeft, is goed geplaatst om ook wapenhandeldossiers met de grootste zorg te beoordelen. De beleidsgaranties zijn ingebouwd in de voornoemde decreten. Het departement staat in voor de uitvoering, maar beide taken zijn de opdracht van twee verschillende teams binnen de afdeling. Dit zorgt voor een gewaarborgde operationele scheiding.

Ik wijs er ook op dat een aantal van de belangrijkste internationale wapencontrolemechanismen intergouvernementeel georganiseerd zijn, wat synergiën mogelijk maakt tussen het team multilaterale organisaties en de dienst CSG.

Het departement verzorgt de dienstverlening in kwestie al jaren, zonder dat dit een impact heeft op het imago. Een wijziging in de interne organisatie verandert daar niets aan.

De genoemde activiteiten, ontwikkelingssamenwerking, controle wapenhandel en multilaterale samenwerking, behoren wereldwijd tot de kernopdrachten van talrijke ministeries van buitenlandse zaken. De interne organisatie van de ministeries is zelden onderling vergelijkbaar, want gebaseerd op lokale noodwendigheden en inzichten. Er bestaat geen vaste formule. Er zijn zeker en vast nog ministeries van buitenlandse zaken waar ook multilaterale samenwerking en wapenhandel onder hetzelfde departement zijn ondergebracht. Dit is alvast het geval in België, in de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken (FOD BUZA) waar het directoraat multilateraal ook instaat voor de standpuntbepaling van multilaterale organisaties inzake nucleair transport en strategische goederen.

Mensenrechten zijn een transversaal thema, dat steeds meegenomen wordt in de behandeling van dossiers in uitvoering van zowel het Wapenhandeldecreet als het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking.

De coördinatie van de mensenrechtenrapporteringen is een opdracht van de afdeling coördinatie. De diplomatieke vertegenwoordiging van Vlaanderen op internationale vergaderingen over deze materie wordt verzorgd door personeelsleden van de afdeling diplomatiek netwerk. De secretaris-generaal van het departement verzekert de continuïteit in de dienstverlening.

Zoals eerder vermeld, is de interne organisatie van het departement een verantwoordelijkheid van de leidend ambtenaar. Er vindt een jaarlijkse evaluatie van de topambtenaar plaats. Hierbij komt de werking en de dienstverlening van het departement systematisch aan bod.

Mogelijke problemen waar ik melding van zou krijgen, worden tijdens dagelijkse contacten tussen het kabinet en het departement uitgeklaard of doorgesproken op het maandelijks overleg tussen de administratie en het kabinet.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister-president, ik dank u voor uw volledig antwoord. U zegt dat het de bevoegdheid is van de secretaris-generaal om zijn departement te organiseren en dat u daar vertrouwen in hebt. Als een interne organisatie mogelijk een negatieve effect heeft op de werking, die mogelijk negatieve effecten heeft op beslissingen waar u als minister verantwoording over moet afleggen aan het parlement, dan lijkt mij dat toch een zaak van de commissie om die interne organisatie hier te bespreken. In uw antwoord heb ik niet gehoord waarom werd gekozen om de Dienst Controle Strategische Goederen in de afdeling Mondiale Uitdagingen te brengen. Ik heb daarvoor geen enkele inhoudelijke of operationele meerwaarde gehoord. Ik heb echt geen argument gehoord waarom dit dan zo nuttig zou kunnen zijn.

Waar het op neerkomt, is volgens mij dat één afdelingshoofd wordt gedeeld. U zegt dat die persoon zowel de belangen inzake wapenhandel als multilaterale instellingen, als ontwikkelingssamenwerking moet behartigen. Iemand op dat niveau moet dat kunnen, maar u weet zelf ook dat wapenhandel een technische expertise vergt en dat het beleid rond multilaterale instellingen en ontwikkelingssamenwerking toch iets heel anders is. Het lijkt mij sterk dat één iemand dat allemaal onder de knie zou kunnen krijgen. Ik blijf dit opvolgen om te kijken of er

negatieve effecten komen van die interne reorganisatie en wat de gevolgen zijn voor de beslissingen van de Vlaams Regering.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Mevrouw Soens, u onderschat misschien een aantal mensen. Als parlementsleden moeten we ook op verwante en soms zeer uiteenlopende domeinen details kennen. Ik heb daar wel vertrouwen in.

We moeten de verantwoordelijkheden van de leidende ambtenaren respecteren om hun diensten te organiseren, maar als ik kijk hoe het nu gebeurt, lijkt me dat wel een coherente structuur. Er is de stafdienst en daarnaast zijn de drie afdelingen: coördinatie, diplomatiek netwerk en dan is er degene die zich bezighoudt met de mondiale uitdagingen, waaronder de wapenexport, ontwikkelingssamenwerking en multilaterale organisaties.

We kunnen natuurlijk voor alles aparte afdelingen maken, maar als we kijken naar de taken, naar wie waarmee bezig is en om welk type opdracht het gaat, dan lijkt de opbouw me behoorlijk coherent te zijn.

Ik wil ook nog verwijzen naar de bespreking van de recente studie van het Vlaams Vredesinstituut, waarin werd gepleit om de ruime band tussen ons buitenlands beleid en het wapenexportbeleid niet los te laten, om er niet twee totaal naast elkaar bestaande realiteiten van te maken. In de commissie wordt trouwens vaak ook gepleit voor mensen die het overzicht bewaren. Kritische vragen over de wapenexport hebben ook te maken met mensenrechten, handel, globale doelstellingen, eventuele tegenstellingen met ontwikkelingssamenwerking enzovoort. We leggen vaak ook zelf die link. Het hebben van die inzichten en sommige zaken goed kunnen kaderen, lijkt mij een coherente keuze, altijd met de nodige reserve omdat ik de prerogatieven van de leidend ambtenaar ook erken.

Ik sluit af met een bedenking. We hebben nu een Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat is een belangrijke transformatie. Binnenkort volgt ook de verhuis naar het VAC Brussel. Misschien is het voor onze commissie interessant dan eens op bezoek te gaan. Meestal doen we dergelijke zaken in het begin van de legislatuur, maar ik denk dat er nu wel voldoende veranderingen zijn om bij het nieuwe Vlaamse Ministerie van Buitenlandse Zaken op bezoek te gaan.

Karim Van Overmeire (N-VA): Dat lijkt me een heel interessante suggestie, collega Kennes.

Ik wil me persoonlijk ook aansluiten bij wat collega Kennes en collega Soens hebben gezegd. Het is een beetje dubbel, minister. "Als wapenexport en humanitaire hulp dicht bij elkaar zitten", zegt u, "zullen ze elkaar dan niet beïnvloeden?" Maar in uw antwoord op vraag 5 zegt u: "Weet de linkerhand wel wat de rechterhand doet?" Net dát ze elkaar wel eens ontmoeten, zal de coherentie in het beleid versterken. Maar ik denk ook, net zoals collega Kennes, dat we daar een beetje vertrouwen in moeten hebben.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb hier niet zoveel aan toe te voegen. Ik heb de argumenten ontwikkeld, en bij beter bestuurlijk beleid horen autonomie en responsabilisering van de leidend ambtenaren. Daar ben ik ook mee begonnen. Dit is een bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de leidend ambtenaar. Hij is geen verantwoording verschuldigd aan het parlement. Het parlement kan mij ondervragen over het gevoerde beleid. Van de leidend ambtenaar vraag ik dat de kwaliteit wordt gegarandeerd, dat er degelijk werk wordt geleverd. De secretaris-generaal moet alle domeinen beheersen, maar een

afdelingshoofd maar een beperkt aantal domeinen. Een afdelingshoofd dat solliciteert, is iemand – vrouw of man – die die taken aankan.

Verder hoor ik van de secretaris-generaal dat u welkom bent, zodra de verhuizing achter de rug is. Ik stel voor dat hij zelf kort nog wat toelichting geeft. Hij moet geen verantwoording afleggen, maar hij is hier nu toch, en kan nog wat toelichting geven.

De heer Koen Verlaeckt, secretaris-generaal Departement Buitenlandse Zaken: De belangrijkste motivatie om het departement te reorganiseren, ligt eigenlijk in het Vlaams regeerakkoord en in de beslissing van de Vlaamse Regering om een groeitraject uit te stippelen van Departement internationaal Vlaanderen naar Departement Buitenlandse Zaken. We hebben drie belangrijke kernopdrachten. Ik licht ze even toe in willekeurige volgorde.

Kernopdracht één is de diplomatieke vertegenwoordiging in het buitenland. Daar zitten de personeelsleden gegroepeerd in de afdeling Diplomatiek Netwerk. Daar verandert niets aan.

Ten tweede hebben we van de regering een heel uitdrukkelijke opdracht gekregen in termen van het coördineren en het bewaken van de coherentie van het internationaal optreden van de Vlaamse overheid, uiteraard met alle respect voor de delegaties die binnen de Vlaamse Regering zijn gegeven aan de verschillende leden van die Vlaamse Regering, en die doorvertaald worden naar de internationale werking van onze collega's in de andere departementen en agentschappen. Die coördinatie en coherentiebewaking is voor een stuk een nieuw gegeven, aangevuld ook met horizontale dienstverlening, onder andere op het vlak van beleidscommunicatie en protocol. Die zitten gegroepeerd in de afdeling Coördinatie.

De overige activiteiten zijn eigenlijk traditioneel verticale bevoegdheden. Dat gaat in essentie om de uitvoering van het Logiesdecreet, nog tot 1 april, wanneer de collega's overgaan naar Toerisme Vlaanderen. Dat gaat ook over de uitvoering van het Wapenhandeldecreet, de uitvoering van het kaderdecreet Ontwikkelings-samenwerking en de uitvoering van een aantal belangrijke kaderovereenkomsten met multilaterale organisaties.

In termen van mogelijke operationele raakvlakken kan ik alleen maar herhalen wat de minister-president gezegd heeft. Er zijn evidente raakvlakken met een aantal wapencontrolemechanismen die per definitie intergouvernementeel of multilateraal zijn ingebed en worden opgevolgd. Dus daar zie ik mogelijke kruisbestuivingen tussen het team Multilaterale en de dienst Controle Strategische Goederen.

Een tweede voorbeeld is het zeer robuust uitgebouwde monitoringsysteem voor risicomanagement in het kader van de uitvoering van ontwikkelings-samenwerking, waar we waarschijnlijk ook ons voordeel mee kunnen doen richting de toezichtfuncties van het Wapenhandeldecreet.

Het is dus wel degelijk een bewuste keuze om enerzijds de horizontale bevoegdheden te groeperen in de afdeling Coördinatie en anderzijds alles wat verticaal is binnen de afdeling Mondiale Uitdagingen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Dank voor de bijkomende antwoorden. Dat de dienst Controle Strategische Goederen vergunningen aflevert voor wapenhandel is echt iets helemaal anders dan een dienst Ontwikkelings-samenwerking die subsidies geeft voor projecten in ontwikkelingslanden. Ik denk, voorzitter, dat u mijn vijfde vraag niet goed hebt begrepen. Ik wil vermijden dat de dienst Controle Strategische Goederen een wapenvergunning voor een bepaald land aflevert en dat de

dienst Ontwikkelingssamenwerking een paar maanden later naar datzelfde land humanitaire noodhulp moet sturen.

Dat Ontwikkelingssamenwerking advies geeft aan de dienst Controle Strategische Goederen, zoals het Vredesinstituut vraagt in zijn rapport, absoluut. Moet dat daarom in eenzelfde departement zijn? Ik zie de inhoudelijke meerwaarde daarvan niet in, en ik zie ook de operationele meerwaarde ervan niet in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.